

НОВІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙ

23 березня 2016 року на сайті МОН України оприлюднено проект наказу «[Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій](#)» ([проект наказу](#)).

Ці Вимоги визначають структуру та правила оформлення дисертації (опублікованої монографії, наукової доповіді).

Назва дисертації повинна бути лаконічною, без скорочень, відповідати обраній науковій спеціальності та суті вирішеної наукової проблеми (завдання), вказувати на мету і предмет дисертаційного дослідження та його завершеність.

Структура дисертації повинна мати такі структурні елементи:

1. титульний аркуш;
2. зміст;
3. перелік умовних позначень (за необхідності);
4. основну частину (вступ; загальна методика та методи досліджень; результати власних досліджень, узагальнення та обговорення досліджень
5. висновки;
6. пропозиції виробництву (за необхідності);
7. анотація;
8. додатки (за необхідності).

Текст друкується на обох сторонах аркуша формату А 4 (210×297 мм) або А5 (148 × 210 мм).

Кожний структурний елемент починається з нової сторінки.

Титульний аркуш:

- дисертації (наукової доповіді) оформляється за встановленою формою (додаток 1);
- опублікованої монографії, що подається на здобуття наукового ступеня доктора наук, оформляється відповідно до вимог державних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Зміст дисертації повинен містити назви структурних елементів, заголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів подається, за необхідності, у вигляді окремого списку.

Терміни, скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться, а розшифровка таких, що внесені до переліку, наводиться у тексті при їх першому згадуванні.

У **вступі** подається **загальна характеристика дисертації**, яка повинна містити:

1. актуальність теми;
2. мета і завдання дослідження;
3. методи дослідження;
4. наукова новизна отриманих результатів;
5. практичне значення отриманих результатів (за наявності);
6. особистий внесок здобувача;
7. презентація результатів дослідження;
8. відомості про кількість публікацій.

Актуальність теми та доцільність дисертаційного дослідження для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва обґрунтовують шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним, визначати сутність наукової проблеми (завдання).

Формулюється **мета дослідження і завдання**, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Перераховуються використані **наукові методи дослідження** та змістовно визначається, що саме досліджувалось кожним методом. Вибір методів дослідження повинен забезпечити достовірність отриманих результатів та висновків.

Для формулювання **наукової новизни отриманих результатів** аргументовано, коротко та чітко викладаються наукові положення, які виносяться на захист, зазначається відмінність отриманих результатів від відомих раніше та ступінь новизни отриманих результатів (наприклад: вперше отримано (встановлено), удосконалено, дістало подальший розвиток).

За наявності **практичного значення отриманих результатів** для їх формулювання надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання. Відомості про впровадження результатів досліджень необхідно подавати із зазначенням найменувань організацій, в яких здійснено впровадження, форм реалізації та реквізитів відповідних документів.

Якщо у дисертації використано ідеї або розробки, що належать співавторам, разом з якими здобувачем опубліковані наукові праці, то обов'язково зазначається у дисертації конкретний **особистий внесок здобувача** в такі праці або розробки.

Щодо **презентації результатів дисертації** зазначається, на яких наукових конференціях, конгресах, симпозіумах, семінарах, школах оприлюднені результати досліджень, що викладені у дисертації, із зазначенням найменувань організацій, в яких вони проводилися, дат проведення та форматом участі в них здобувача (особиста/співавтори, тип доповіді – усна, стендова тощо).

Щодо **публікацій за темою дисертації** вказується кількість наукових праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації, а також кількість праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Розділи дисертації, як правило, включають в себе підрозділи (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою), пункти (нумерація – з трьох чисел), підпункти (нумерація – з чотирьох чисел).

(Наприклад:

РОЗДІЛ 5

ФАЗОВІ ПЕРЕХОДИ В ХАЛЬКОГЕНІДНИХ НАПІВПРОВІДНИКАХ

5.1 Вплив політипії на фазові переходи

5.1.1 Структурні модифікації шаруватих кристалів

5.1.1.1 Сегнетоелектричний фазовий перехід в кристалах

У першому розділі здобувач окреслює основні етапи розвитку наукової думки за розв'язуваною проблемою (завданням). Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, здобувач наукового ступеня повинен вирізнити ті питання, що залишились невирішеними і визначити своє місце у розв'язанні проблеми (завдання). Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини дисертації.

У другому розділі описуються основні тенденції, закономірності, методи розрахунків, гіпотези, що розглядаються, принципи дії і характеристики використаних програмних та/або апаратних засобів, лабораторних та/або інструментальних методів і методик, оцінки похибок вимірювань та інше. Крім того, за бажанням здобувача у другому розділі обґрунтовується вибір напряму досліджень, викладається загальна методика проведення дисертаційного дослідження, наводяться методи вирішення завдань та їх порівняльні оцінки. За бажанням здобувача все зазначене у цьому пункті може бути викладено і в кожному розділі окремо.

У наступних розділах:

1. описується хід дослідження, умови та основні етапи експериментів;
2. з вичерпною повнотою викладаються результати власних досліджень здобувача, як вони були отримані, та в чому полягає їх новизна;
3. дається оцінка повноти вирішення поставлених задач та достовірності отриманих результатів (характеристик, параметрів);
4. порівнюються отримані результати з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних дослідників;
5. обґрунтовується необхідність додаткових досліджень.

У кожному підрозділі слід обов'язково робити посилання на відповідні наукові праці здобувача, наведені в списку використаних джерел літератури.

Зміст і результати досліджень викладаються стисло, логічно та аргументовано з обов'язковим посиланням на публікації інших авторів та уникненням бездоказових тверджень та тавтології.

У *кінці кожного розділу* формулюються висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

Текст основної частини дисертації є основним текстом дисертації. Обсяг основного тексту дисертації визначається вимогами пунктів 10 і 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, і враховується авторськими аркушами.

Авторський аркуш – умовна одиниця виміру обсягу текстового та ілюстративного видання. Один авторський аркуш дорівнює 40 тис. друкованих знаків, враховуючи цифри, розділові знаки, проміжки між словами.

Дисертація у вигляді опублікованої монографії оформляється відповідно до вимог державних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

У **висновках** викладаються здобуті у дисертації найбільш важливі наукові та практичні результати, які сприяли розв'язанню наукової проблеми (завдання).

Список використаних джерел формується одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

До додатків включається допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дисертації:

- проміжні математичні доведення, формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи та акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту;
- інструкції та методики, опис алгоритмів і програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання дисертаційної роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки можуть бути надані у вигляді окремої частини (том, книга). Обсяг додатків не повинен перевищувати обсягу дисертації.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у дисертації (опублікованій монографії, науковій доповіді) може оформлятися автором дисертації за його вибором відповідно до одного із стилів, віднесених до рекомендованого переліку міжнародних стилів оформлення публікацій (додаток 2) або ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для ідентифікації цього джерела.

Дисертація у вигляді спеціально підготовленого рукопису може виготовлятися в твердому переплетенні. **Дисертація готується державною або англійською (!!!) мовою.**

*Для ознайомлення зі змістом та результатами дисертації **наприкінці дисертації подається** загальнений короткий виклад її основного змісту – **анотація**.*

Матеріал в анотації викладається стисло і точно. Використовуються синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, та стандартизована термінологія. Маловідомих термінів і символів слід уникати.

Анотація подається двома мовами: українською та англійською. За рішенням спеціалізованої вченої ради анотація може також подаватися третьою мовою, пов'язаною з предметом дисертаційного дослідження.

При підготовці анотації вказуються:

- прізвище та ініціали здобувача;
- назва дисертації;
- вид дисертації (кваліфікаційна праця на правах рукопису, монографія, наукова доповідь) і науковий ступінь, на який претендує здобувач;
- спеціальність (шифр і назва);
- найменування вищого навчального закладу, наукової установи, у спеціалізованій вченій раді якої відбудеться захист;
- місто, рік;
- зміст анотації.

(Наприклад:

Анотація

Чайковський Д. Ю. Методи та засоби розподіленого агентного діагностування комп'ютерних систем. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.03 «Комп'ютерні системи та компоненти». – Хмельницький національний університет МОН України, Хмельницький, 2009. Зміст анотації).

Наприкінці кожної анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відобразити поза контекстом основний зміст наукової праці.

Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому.

Титульний аркуш дисертації

Повне найменування вищого навчального закладу,
наукової установи, де виконувалася дисертація,
органу, до сфери управління якого належить заклад, установа

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису
(наукова доповідь)

(прізвище, ім'я по батькові)

Гриф

Прим. № _____

УДК _____

(індекс)

ДИСЕРТАЦІЯ

(назва дисертації)

(шифр і назва спеціальності)

(галузь знань)

Подається на здобуття ступеня _____

Науковий керівник (консультант)

(прізвище, ім'я, по батькові,
науковий ступінь, вчене звання)

МІСТО – РІК

**Рекомендований перелік
міжнародних стилів оформлення публікацій**

1. MLA (Modern Language Association) style.
2. APA (American Psychological Association) style.
3. Chicago/Turabian style.
4. Harvard style.
5. ACS (American Chemical Society) style.
6. AIP (American Institute of Physics) style.
7. IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.
8. Vancouver style.